

A. BUDŽE, PRĀVESTS

PER ASPERA AD ASTRA*

BĪSKAPAM

J. CAKULAM — 70.

Bīskaps Jānis Cakuls dzimis 1926. gada 4. jūlijā Preiļu rajona Rudzātu pagastā nabadzīgā laukstrādnieka daudz bērnu ģimenē. Jau bērnībā zēns smagi saslimis ar acīm, ārsti nav varējuši līdzēt. Tad vecāki devušies uz Aglonu un atvēlējuši slimo zēnu Aglonas Dievmātes gādībā, katru gadu ņēmuši līdzī svētceļojumā uz Aglonu. Zēns izveseļojās.

Pēc Rudzātu pamatskolas beigšanas Jānis iestājās Aglonas ģimnāzijas klasiskajā nodaļā. Kaut gan Varakļānu ģimnāzija bija tuvāk, tomēr jauneklis izvēlējās Aglonu, kas viņam bija mīļa un saistīta ar izveseļošanu. Tāda Aglona palikusi arī tagad, kad iecienītā bīskapa mūža gadu skaits sasniedzis septiņdesmit...

Sākot ar pirmajiem skolas gadiem, jauneklis bija čakls toreizējo katoļu izdevumu lasītājs. Jau tolaik vēlējās kļūt par priesteri, ko vēl nevienam nebija atklājis.

Kad 1944. gadā mūsu zemē ienāca krievu armija, J. Cakulu 18 gadu vecumā mobilizēja. Neapmācītie jaunekļi ātri tika nosūtīti uz fronti un iekļauti automātisko ieroču rotā; J. Cakulu ieskaitīja maršala G. Žukova komandētās I Baltkrievijas frontes 8. gvardes armijā, kas tuvojās Berlīnei. 1945. gada 31. martā vienība atradās Oderas priekštilta pozīcijās pretī Berlīnei, tā paša gada 16. aprīlī sākās krievu lieluzbrukums Berlīnei. Šajās kaujās J. Cakulu smagi ievainoja.

Pēc ilgākas ārstēšanās viņu atbrīvoja kā kara invalīdu. 1945. gada jūlijā ar iedragātu veselību J. Cakuls atgriezās tēva mājās. Jau 1946. gada rudenī kopā 20 jauniešiem iestājās nesen atvērtais Rīgas Garīgajā seminārā.

Steidzamības kārtā mācoties un kārtojot eksāmenus arī vasarās, J. Cakuls kopā ar citiem trim sava kursa semināristiem studijas pabeidza triju gadu laikā. 1949. gada 18. septembrī iesvētīts par priesteri. Viņa pirmā darbavieta bija Marijas Magdalēnas baznīca Rīgā, kur sākumā kalpoja par vikāru, bet no 1950. gada — par prāvestu. Blakus šiem

pienākumiem bija kūrījas notārs un Garīgā semināra biktstēvs.

1972. gadā pāvests Pāvils VI viņu iecēla monsinjora godā, bet 1982. gada 18. oktobrī pāvests Jānis Pāvils II — par Rīgas un Liepājas palīgbīskapu «ad cedem datus» — tas nozīmē, ka viņš ir palīgbīskaps ar sukcesijas tiesībām.

1982. gada 11. decembrī Svētā Jēkaba katedrālē monsinjoru J. Cakulu konsekrēja par bīskapu. Savā apsveikuma telegrammā pāvests Jānis Pāvils II uzsvēra, ka «bīskaps J. Cakuls ir uzņēmis apustuļu pēcteču skaitā un nozīmēts ticīgajiem par paraugu vārdos, mīlestībā un ticībā, lai audzinātu Dieva tautu».

J. Cakulu par bīskapu konsekrēja kardināls J. Vaivods, asistējot bīskapiem V. Zondakam un K. Duļbinskim. Dievkalpojums risinājās ļoti svinīgi, piedalījās toreizējais Latvijas ev.-lut. arhibīskaps J. Matulis, pareizticīgo metropolīts Leonīds, augsta valdības delegācija, kā arī ļoti daudz ticīgo, kas pārpildīja Jēkaba katedrāli un visus apkārtējos laukumus.

Bīskaps J. Cakuls šo augsto amatu uzņēmās dziļā pazemībā un paklausībā katoļu Baznīcai.

Pēc kardināla J. Vaivoda nāves 1990. gadā bīskaps J. Cakuls pārņēma Latvijas katoļu baznīcas vadību un to sekmīgi pildīja līdz 1993. gada 18. jūnijam, kad pāvests Jānis Pāvils II pieņēma viņa atteikšanos no Rīgas palīgbīskapa pienākumiem. («Osservatore Romano», 1993. gada Nr. 8—9).

Tagad bīskapa J. Cakula ikdiena saistās ar darbu Rīgas metropolijas kūrījā, kur viņu kā arhibīskapa metropolīta J. Pujāts ģenerālvikāru allaž gaida dažādi atbildīgi uzdevumi — rītos un vakaros, kā arī svētku dienās Viņa Ekselence vada svinīgus dievkalpojumus Marijas Magdalēnas baznīcā, bieži viņu ticīgie sastop biktskrēslā. Bez tam daudz laika viņš veltī literāram darbam, sagatavojot un nododot iespiešanai grāmatas un žurnālus.

Ticīgie un tāpat visi Latvijas priesteri un garīgo ordeņu locekļi bīskapa J. Cakula 70 gadu jubilejā pateicamies par viņa darbu dvēseļu labā un vēlam Dieva un mīļās Aglonas Dievmātes svētību turpmākajos mūža gados!

* Caur ciešanām uz zvaigznēm

ALBERTS SPOĢIS

ATMODAS SAUCĒJA

Kardināla Julijana Vaivoda fonds godina dzejnieci Annu Rancāni — jaunās atmodas saucēju.

Trimdiniekus pārsteidza jauna drosmīga dzejniece no latgaļu celma. Tieši latgaļus viņa uzrunājusi jau pēdējos pakļautības gados un apraudājusi notikušo, ko vairs nevarēja atgriezt — vienīgi saglabāt vēl esošo un censties atjaunot.

Annai Rancānei iznākuši 3 dzejoļu krājumi: «Lūgšana mājai» — 1982. gadā, «Piektiena» — 1986. gadā un «Advente» — 1992. gadā. Viņa sakārtojusi arī latviešu dzejnieku antoloģiju par mājām «Māju svētība».

A. Rancānes savdabību ievēroja jau ar pirmo dzejoļu krājumu, jo viņa atstāja virzību sabiedriskās problēmās, kas toreiz bija tik uzsvērtas, un pievērsās savas personības un dzīves jēgas problemātikai. Viņas dzejai visumā raksturīgs jūsmīgs liriskums, kas iesniedz dramatiskā eksistenciālismā. Vienkāršiem vārdiem izceltas un uzsvērtas latgaliskās iejūtas, pazaudētas valodas un dvēseles saturu meklēšana, kas bija atstāti iznīcībai. Dzejoli «Latgaļu raksteiba» A. Rancāne atgādina šo situāciju: «Latgaļu raksteiba: vārdi, zam akminim globoti».